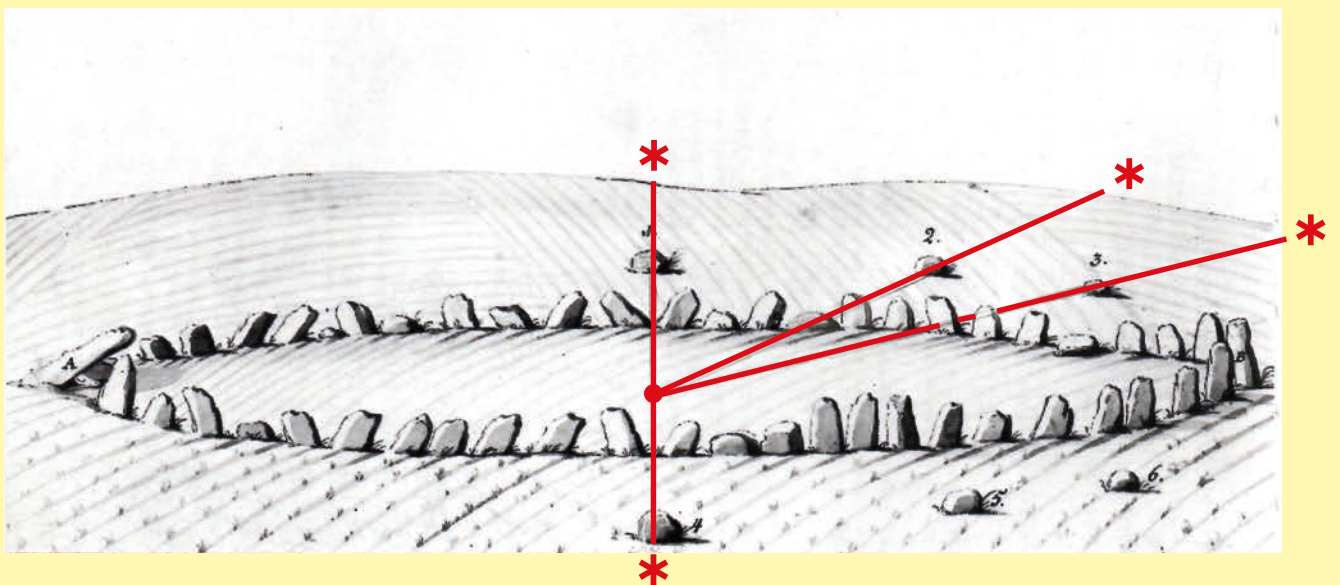

Ales stenar

Gåtan kring Hilfelings "sidostenar" är löst

Av Bob G Lind

"Denna stensättning står vid kanten till havet på en hög sandbacke och kan mycket väl ses ute från havet. Stensättningen är 100 alnar lång och 30 alnar bred, dock spetsigare vid ändarna. Utomkring ligger sex mindre stenar som syns märkliga eftersom en viss ordning mellan dem kan iakttagas. Avståndet till den stora stensättningen är överallt 8 steg. Mellan stenarna nr 1 & 2 är det sedan 28 steg. Samma förhållande råder mellan nr 4 & 5. Likadant är det mellan 2 & 3 och 5 & 6, där avståndet är 14 steg. Ändå är att märka att trakten här omkring på mer än 2 mils avstånd är ganska fri från stenar, som gör detta monument mera märkligt."
C.G.Hilfeling 1777

Med stöd av antikvitetsstecknaren Carl Gustaf Hilfelings noggranna dokumentationer av Ales stenar och de sex "**sidostenarna**" utanför själva stensättningen, kan jag med följande kompletterande astronomiska fakta bevisa att 4 utav dessa "**sidostenar**" har orienterats efter solen vid det mest betydelsefulla "**årstidsväxlingarna**" under ett solår.

Solsten 16. 22/6 3.20. Sommarsolståndet. Solen går upp vid solstenens högra sida.

Arkeologiprofessorn Märta Strömberg var inne på samma tankespår i en artikel i Ystads fornminnesförenings årsskrift Ystadiana 1990, sid 77-79. Där utvecklade hon sina tankegångar om **"sidostenarna, vars regelmässighet"** hon ansåg vara viktiga för gåtans lösning. **Så här skriver Märta Strömberg:** *"Intressant i detta sammanhang är vad det står i hans text om några stenar utanför skeppssättningen. Hilfeling säger där att det utanför ligger 6 mindre stenar som är märkliga i det avseendet att man iakttar en viss ordning mellan dem. Avståndet från dessa stenar till skeppssättningen är överallt 8 steg, men mellan sten 1 och 2 på ena sidan och mellan 4 och 5 på den andra sidan är det 28 steg. Vidare omtalas att det mellan 2 och 3 samt 5 och 6 är det 14 steg. Dessa uppgifter tyder på att Hilfeling noggrant har studerat de nämnda stenarna. Han har gjort sig mödan att stega upp avstånden och notera dem noga — men det är alltså frågan om steg inte alnar eller andra måttuppgifter. Samtidigt verkar det vara en i ögonfallande överensstämmelse i det angivna antalet steg".*

Vidare menade Strömberg att **"det är problematiskt att tolka Hilfelings omtalanden av de 8 stegen från varje enskild sten fram till Ales stenar (d v s relingsidorna),** men just den regelmässighet som Hilfeling fäster sin uppmärksamhet på kan vara viktig för gåtans lösning.— **"Har stenarna haft en speciell funktion i samband med ceremonier vid årstidsväxlingarna."** Ja, obestriddligen! Strömbergs antagande 1990 är idag vattentäta och kan direkt ledas i bevis. Sett ifrån observationsplatsen i mitten av stensättningen går solen vid sommarsolståndet och vintersolståndet upp och ned över stensättningens midskeppsstenar, viket den enligt Hilfelings markerande **"sidostenar"** 1 och 4 även har gjort efter det att man byggde anläggningen under bronsåldern.

Bevisföringen

På 1700-talet beräknades ett steg som Hilfeling har angivit i sitt prospekt över Ales stenar till 63 centimeter. Multiplicerar vi detta mått med de **8 steg** som Hilfeling har redovisat i sin teckning mellan **"sidostenarna"** och **"relingsstenarna"** d v s själva stensättningen blir utslaget **5,04 meter**. Därmed är grundtalet givet för avstånden emellan **"sidostenarna"** 1, 2, 3, 4, 5 och 6 varav sidostenarna 3, 2 och 1, sett och beräknade ifrån observationsplatsen i mitten av stensättningen (se kalendertiderna samt foto), har haft en direkt anknytning till soluppgångarna över solstenarna 8, 9 och 10 med inledning den 15:e februari kl 07,30 då solen som den ju fortfarande gör går upp över solsten 8 i solårskalendern. Den 22:e februari gick solen som idag upp över solsten 9 kl 07.15 och den 28:e februari över sten 10 kl 07.00 då 14-dagarsperioden i förhållandet till sidostenarna 3-2 tog slut, se dokumentationen. När det sedan gäller sidostenarna 1 och 4 på Hilfelings teckning framkommer det lika klart och tydligt att dessa stenblock har placerats för att markera solens upp- och nedgångar vid sommarsolståndet kl 03,20 den 21:e juni samt vintersolståndet kl 15,30 den 22:e december. Bättre än såhär kan lösningen till arkeologiprofessor Märta Strömbergs teorier inte bli.

Förklaring

8 steg = 5,04 meter och 14 steg = 8,82 meter 28 steg = 17,64 meter
30 alnar = 18 meter och 100 alnar = 60 m

Soluppgången över solsten 8. 15/2 7.30. På toppen av sten 8 finns en pyramidformad ristning som är orienterad efter solen vid vintersolståndet, se sid 7

Soluppgången över solsten 9. 22/2 7.15. Den 5:e vintermånaden inleds

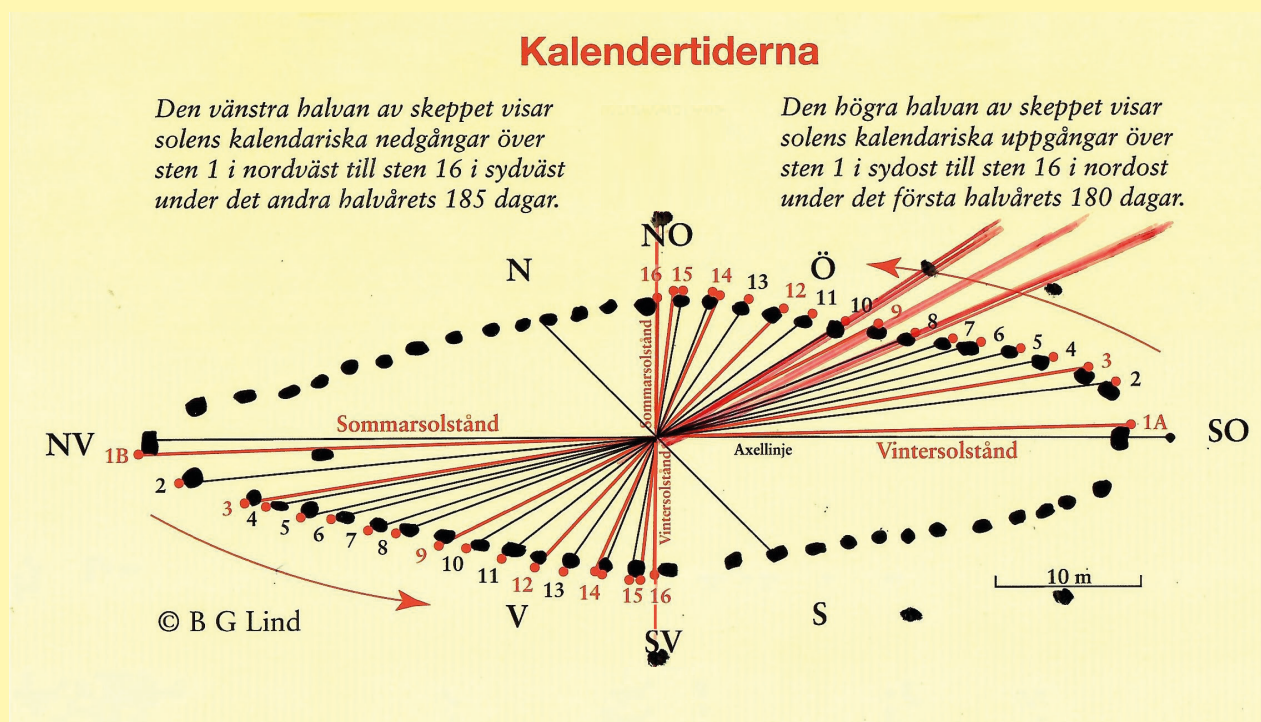

Soluppgången över solsten 10. 28/2 7.00

De **14** dagarna som det har tagit för solen att avverka uppgångarna mellan sten **8** och dess samtida "**sidosten**" fram till sten **10** och dess "**sidosten**", har som vid midskeppsstenarna haft en utomordentligt stor betydelse för det bronsåldersfolk som byggde Ales stenar för ca 2750-2800 år sedan. Eftersom stensättningen har rests efter solens upp- och nedgångar under ett kalenderår har givetvis även "**sidostenarna**" haft samma astronomiska funktioner som själva stensättningen, och som arkeologiprofessor Märta Strömberg menar

"kan ha haft speciella funktioner i samband med ceremonier vid årstidsväxlingarna."

Under bronsåldern var klimatet i Skandinavien mycket varmare än det är idag. Detta betyder att vårens ankomst i södra Skåne var nära förestående den **15:e februari** och därför upplagt för vårceremonier under **den 14-dagars period** då solen gick upp emellan stenarna **8 och 10** och på samma gång över sidostenarna **3 och 2**. De andra två sidostenarna **5 och 6** utanför den södra relingssidan har ingen tydlig astronomisk funktion, men kan ha haft någon form av betydelse vid konstruktionen av själva stensättningen, eller för det estetiska intrycket av stenformationen.

Solsten 16. 22/6 3.20. Sommar solståndet. Solen går upp vid solstenens högra sida.

Solsten 16. 24/12 15.30. Vintersolståndet. Solen går ned vid solstenens högra sida.

Dag 1

Dag 1

1 mån

1 mån

2 mån

2 mån

3 mån

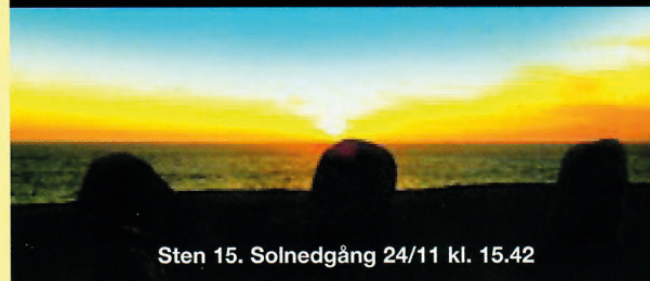
3 mån

4 mån

4 mån

5 mån

5 mån

6 mån

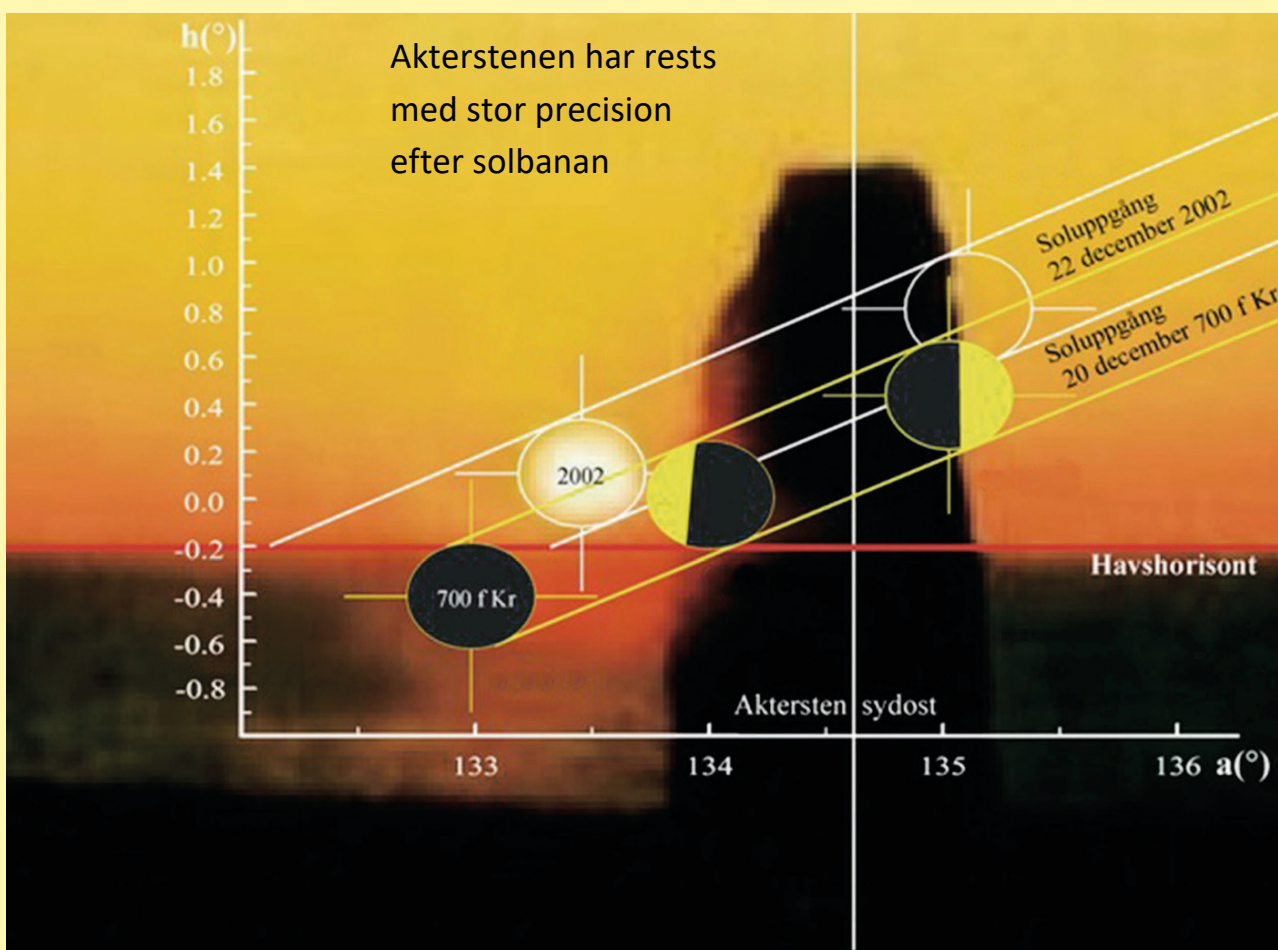

6 mån

Sammanfattning

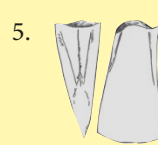
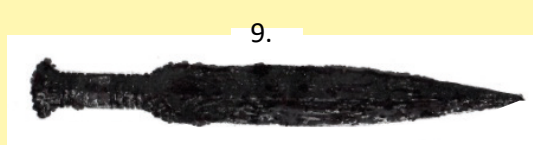
Som framgått av Carl Gustaf Hilfelings dokumentationer av Ales stenars "sidostenar" samt professor Märta Strömbergs uttalade spekulationer över deras betydelser har jag på fasta grunder från en stationär observationsplats i mitten av stenformationen fotograferat alla solens upp- och nedgångar under ett solår. Med detta förträffliga arkeoastronomiska fotoredskap i min hand i kombination med Hilfelings stegangivelser mellan de aktuella sidostenarna och själva stenformationen har det varit ganska enkelt för mig att exakt kunna fastställa var dessa omtalade sidostenar låg sommaren 1777. Med min beviskedja kan jag i allra högsta grad bevisa att Ales stenar restes som en solårskalender för 2700-2800 år sedan. Det råder ingen tvekan om den saken! Det råder heller ingen tvekan om att den 14-dagarsperiod då solen gick upp över sidostenarna 3 och 2 den 15:e februari respektive den 28:e februari och på samma gång över kalenderstenarna 8 och 10 har haft en utomordentligt stor **ceremoniell betydelse i solkalendern** vilket prof Märta Strömberg inte kände till år 1990, men ändå hade drivkraften till att vilja greppa och lösa.

Nu drygt 32 år senare kan jag bevisa för Strömberg i sin himmel att hennes ceremoniella tankegångar beträffande sidostenarnas betydelser var helt korrekta och hänger som nu även bekräftats tydligt samman med soluppgången över sidosten 1 vid sommarsolståndet den 21 juni samt solnedgången vid vintersolståndet som Hilfeling har markerat över sidosten 4 den 22 december. Därmed är gåtan beträffande de "märkvärdiga sidostenarna" på Carl Gustaf Hilfeling teckning definitivt löst.

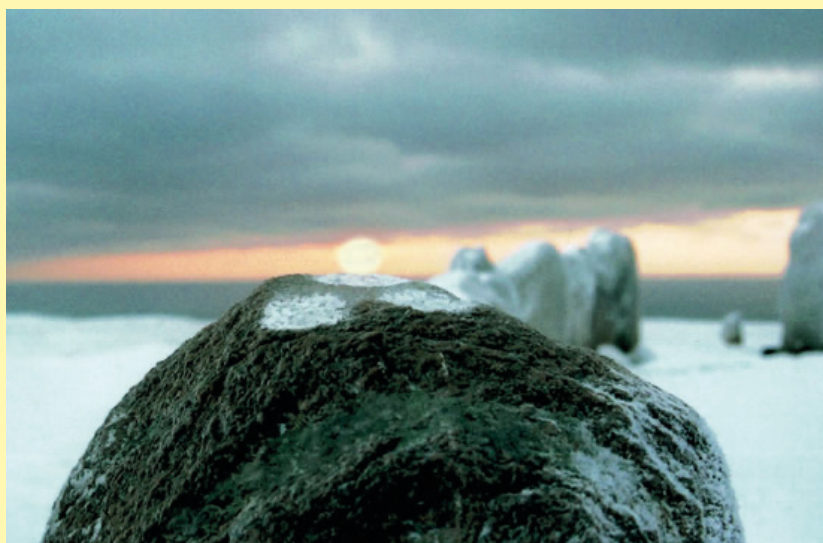
För 2700 år sedan gick solen sett ifrån observationsplatsen i mitten av Ales stenar upp som formen av en halvmåne i sidokanten av akterstenen i väderstrecket sydost enligt den beräkning som här redovisas. Dateringen har gjorts av arkeoastronom Bob G Lind samt fil.dr astronom Göran Henriksson vid Uppsala universitets astronomiska observatorium.

Arkeologiska fynd i anslutning till Ales stenar

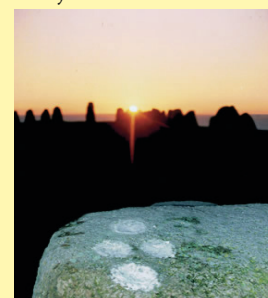

Yngre bronsålder, ristningar i stenblocken:

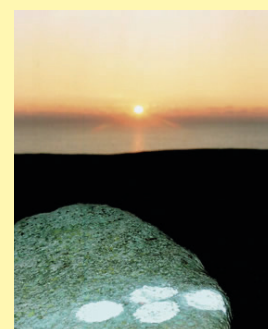
1. Skålgropsformad inristning föreställande stjärnbilden Svanen
2. Pyramidformad ristning bestående av tre skålgropar som orienterats efter soluppgången vid vintersolståndet. Se bild här nedan.
3. Inristat miniatyrskepp av Ales stenar bestående av fyra skålgropar som orienterats efter solens upp- och nedgångar vid vintersolståndet och sommarsolståndet.

1. Stjärnbilden Svanen

3. Vintersolståndet

3. Vintersolståndet

3. Sommarsolståndet

3. Sommarsolståndet

4. Del av rakkniv från yngre bronsålder funnen 50 meter öster om A.S på 1930-talet (Lunds historiska museum)
5. Skadad holkyxa från yngre bronsålder, funnen intill A.S på 1930-talet (LHM)
6. Bronskniv med böjd rygg (19.5 cm) från yngre bronsålder, funnen ca 50 m öster om A.S (LHM).
7. Kraftig halsring från yngre bronsålder, funnen av lantbrukaren Edvin Jönsson ca 40 m öster om A.S 1937 (Ystads museum).
8. 8 välformade pilspetsar i brons från yngre bronsålder, funna av en Kåsebergabo ca 15-20 m söder om A.S 1938 (Bob Linds samling)
9. 30 cm lång bronsdolk oskadad från yngre bronsåldern, funnen av en Kåsebergabo 1937 ca 10 m från A.S (Bob Linds samling)
10. Ögleknapp av brons från yngre bronsålder funnen intill A.S av Märta Strömberg 1988 (LHM)
11. Fotformad skålgropssten från yngre bronsåldern påträffad 1994 påträffad ca 10 m från A.S (Bob Linds samling)
12. Unik bärnstensuggla, sannolikt från bronsåldern funnen av Edvin Jönsson, 1953 ca 40 m öster om A.S (Bob Linds samling, samägs med Nils Axel Mörner).
13. Slagen flinta 11 fynd från schakt ca 30 m från A.S klassificerade från Yngre bronsålder (Innehas av arkeolog Esbjörn Johnsson)

Järnålder:

14. Kokkäril med matrester daterat till 500-600 e.kr.

7

Boblind50@gmail.com

Österlen i våra hjärtan

Österlens forntidsmonument med solen som riktmärke

Havängsdösen

Havängsdösen: Ett 5.000-årigt gravmonument orienterat efter soluppgången i väderstrecket öster vid vår- och höstdagjämning.

Foto inifrån gravkammaren vid vår- och höstdagjämning

Hav-
äng

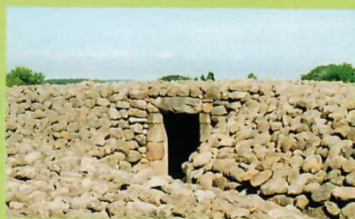

Heimdalls stenar: Solnedgången vid vintersolståndet

Heimdalls stenar

Vitemölla

Kivik

Kiviksgraven

Kiviks-
graven

Omegatecken inristade i Kiviksgraven

Stenhed-monumentet är beläget geografiskt mitt emellan Ales stenar 18 km och det berömda gravmonumentet i Kivik 18 km. En koppling som givetvis inte kan ses som en tillfällighet. Det skeppsformade, 50 meter långa, Stenhed har i likhet med Ales stenar ställts på plats efter solbanan, d.v.s. solarets 365 dagar och dygnets 24 timmar.

Stenhed

Simrishamn

Järrestad

Gärnsnäs

Ulriksberg

Ö. Herrestad

Brantevik

Hammenhög

Skillinge

Ales stenar

Ales stenar Kåseberga

Transportvägen
för Ales Stenars
kvartsit-kam-
briska stävstenar.

Nästa projekt!

Ja, det blir flottningen mellan Brantevik och Kåseberga med en identisk kopia av Ales stenars drygt 4 meter långa kvartsitkambriska stävsten.

Se illustrationen.

14 paddlare sökes!

Bob G Lind

